

Nationellt ramverk för patientsäkerhet

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Bakgrund

SKL har tillsammans med landsting och kommuner tagit fram ett nationellt ramverk för strategiskt patientsäkerhetsarbete. Målet med det nationella ramverket är att det ska vara ett användbart och levande verktyg i arbetet på alla nivåer med att öka patientsäkerheten. Ramverket ska:

- › Visa helhet och sammanhang.
- › Tydliggöra vad som behövs för att öka patientsäkerheten.
- › Fungera som stöd vid prioritering av det fortsatta arbetet.

Internationella exempel på nationella ramverk för patientsäkerhet

The Australian Safety and Quality Framework for Health Care

The Essential Content of the Patient Safety Strategy

The Canadian Patient Safety Institute Strategic Plan

The Quality Strategy Driver Diagram

Ramverket innehåller tre viktiga perspektiv. Dessa är att hälso- och sjukvården är patientfokuserad, kunskapsbaserad och organiserad för att skapa förutsättningar för en säker vård.

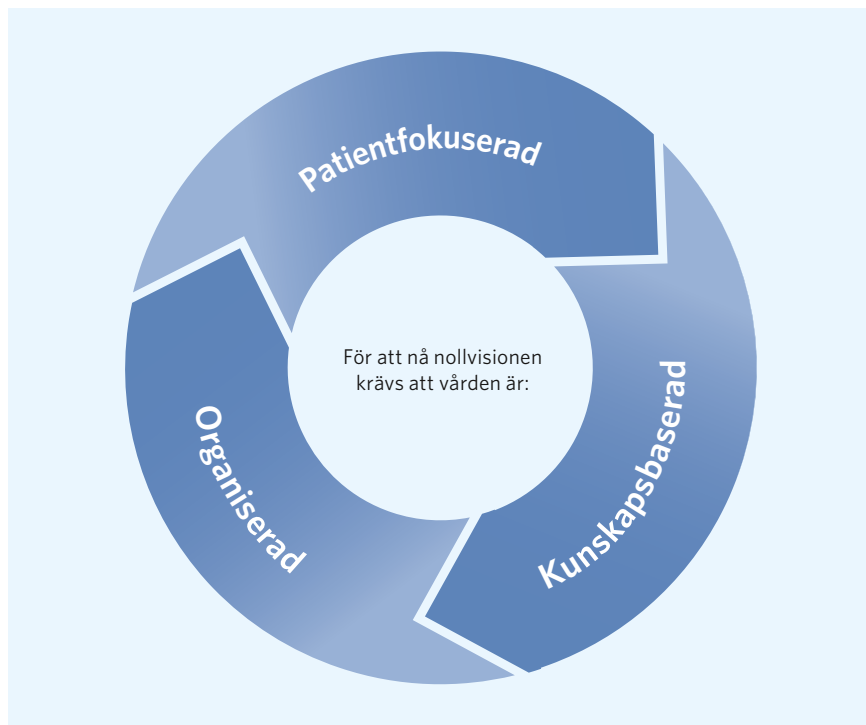
En första utgångspunkt för det nationella ramverket är att det ska ha patientens fokus och vara relevant för professionen, den verksamhetsnära ledningen såväl som den högsta strategiska ledningen, oavsett om vården bedrivs i offentlig eller enskild regi. Det är centralt att de olika "nivåerna" har förståelse för sin roll och att patientsäkerhetsarbetet byggs in i befintliga strukturer för uppföljning och utveckling.

En andra utgångspunkt är att ramverket ska tydliggöra vad som krävs för att vården ska kunna ta signifikanta kliv mot en nollvision på patientsäkerhetsområdet; närmare bestämt insatser inom dessa tre perspektiv på såväl mikronivån, mesonivån och makronivån i hälso- och sjukvården.

Utvecklingen av ramverket genomfördes med inspiration från andra länders ramverk för patientsäkerhet (se exempel till vänster).

Nationellt ramverk för patientsäkerhets- arbetet

Syftet med ramverket är att åskådliggöra patientsäkerhetsarbetet med en enkel struktur. Ramverket bör inledningsvis användas som underlag för att identifiera inom vilka perspektiv respektive nivåer som organisationen har bra rutiner eller behöver förstärkas med insatser.

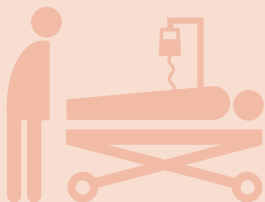

Patientfokuserat patientsäkerhetsarbete

Patientfokuserat patientsäkerhetsarbete är det första av tre perspektiv för en säker vård. Figuren nedan beskriver vad patientfokuserat patientsäkerhetsarbete innebär för de olika nivåerna inom vården.

Vad innebär det för patient och närstående?

- En ökad kunskap om den egna hälsan samt vård och behandling.
- Bättre information om risker som rör min vård och behandling.
- Att patientens synpunkter och erfarenheter tas tillvara för att göra vården säkrare.
- Att den som drabbas av en vårdskada blir informerad om vad som inträffat samt vilka åtgärder som kommer att vidtas.

Vad innebär det för hälso- och sjukvårdspersonalen?

- Att diskutera vård och behandling samt risker utifrån patientens förutsättningar och behov.
- Att involvera patienter och närstående i arbetet med att förbättra processer och rutiner.
- Att identifiera och förebygga risker i vården utifrån patientens erfarenheter och synpunkter.

Vad innebär för den verksamhetsnära ledningen på olika nivåer?

- Att skapa förutsättningar för att patienter och närståendes erfarenheter och synpunkter systematiskt sammanställs och tas tillvara i förbättringsarbeten.
- Att visa öppenhet kring risker och skador i vården.
- Att skapa rutiner för ett strukturerat omhändertagande av patient och närstående i samband med en oönskad händelse.

Vad innebär det för den högsta ledningen

- Att skapa förtroende hos medborgare och medarbetare.
- Att utarbeta former för medborgardialog.
- Att underlätta för medborgarna att framföra klagomål och synpunkter.

”För tio år sedan drabbas jag av en allvarlig infektion efter en behandling på sjukhuset. Jag kände mig maktlös och ingen lyssnade på mig när jag frågade varför jag hade drabbats av denna infektion. Nyligen blev jag inlagd på sjukhus igen till följd av en olyckshändelse. Denna gång upplevde jag en stor skillnad vad gällde information om hygienregler, mina läkemedel och risk för trycksår. När jag skrevs ut från sjukhuset fick jag en läkemedelslista och en läkemedelsberättelse som jag har haft stor nytta av i kontakten med vårdcentralen.”

Signe Person, 77 år.

Det inte är personen/personerna på bilden som citeras.

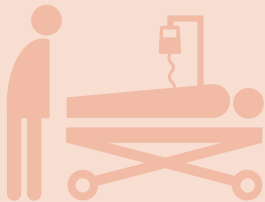

Kunskapsbaserat patientsäkerhetsarbete

Kunskapsbaserat patientsäkerhetsarbete är det andra av tre perspektiv för en säker vård. Figuren nedan beskriver vad kunskapsbaserat patientsäkerhetsarbete innebär för de olika nivåerna inom vården.

Vad innebär det för patient och närstående?

- Kunskap om att vården arbetar med att förebygga och minska risker i vården.
- Kunskap om att mina erfarenheter, synpunkter och förslag kan bidra till en säkrare vård.

Vad innebär det för hälso- och sjukvårdspersonalen?

- Att arbeta utifrån evidensbaserade kunskapsunderlag och riktlinjer.
- Att rapportera och följa upp risker för vårdskador samt händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada.
- Att identifiera riskområden och förebygga risker i vården.

Vad innebär det för den verksamhetsnära ledningen på olika nivåer?

- Att skapa struktur och förutsättningar för en patientsäkerhetskultur som stödjer ett systematiskt patientsäkerhetsarbete.
- Att systematiskt följa upp och utvärdera patientsäkerhetsarbetet.
- Att kontinuerligt samla in, analysera och agera på rapporter om risker för vårdskador samt händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada.

Vad innebär det för den högsta ledningen

- Att systematiskt följa upp och utvärdera det strategiska patientsäkerhetsarbetet.
- Att integrera patientsäkerhet i kompetensutveckling, arbetsmiljö, ekonomi, IT och e-hälsa.

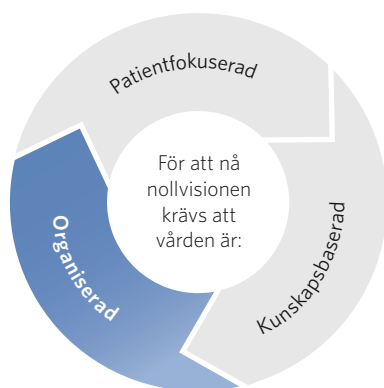

”När jag började arbeta inom vården så registrerades väldigt lite om vårdskador och kvalitetsutfall. Analyser handlade ofta om att finna bortförklaringar av resultat. Idag är den tiden förbi och det är en självklarhet att jämföra och analysera egna resultat som en utgångspunkt för förbättringsarbete i syfte att förbättra vårdkvaliteten och minimera vårdskador.”

Måns Belfrage, chefsläkare, Capio S:t Görans Sjukhus.

Det inte är personen/personerna på bilden som citeras.

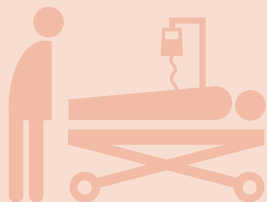

Organiserat patientsäkerhetsarbete

Organiserat patientsäkerhetsarbete är det tredje av tre perspektiv för en säker vård. Figuren nedan beskriver vad organiserat patientsäkerhetsarbete innebär för de olika nivåerna inom vården.

Vad innebär det för patient och närstående?

- Att patienten upplever att alla som är involverade i patientens vård har tillgång till nödvändig och adekvat information.
- Att patienten vet vem han/hon kan vända sig till med frågor om sin vård samt hur synpunkter och klagomål tas emot.

Vad innebär det för hälso- och sjukvårdspersonalen?

- Att utarbeta och använda standardiserade processer/rutiner för att förebygga och minska risk för vårdskador.
- Att skapa rutiner för god kommunikation mellan verksamhetens olika delar samt övergångar.

Vad innebär det för den verksamhetsnära ledningen på olika nivåer?

- Att utarbeta och kommunicera mål och strategier som stödjer ett systematiskt patientsäkerhetsarbete.
- Att fördela det organisatoriska ansvaret för patientsäkerhet.
- Att skapa rutiner för patient och närstående att lämna synpunkter.
- Att säkerställa och uppmuntra till att medarbetare rapporterar risker för vårdskador.
- Att skapa förutsättningar för god kommunikation i vårdens övergångar, så väl internt som externt.

Vad innebär det för den högsta ledningen

- Att utarbeta och kommunicera övergripande mål, strategier och värderingar som stödjer ett systematiskt patientsäkerhetsarbete.
- Att skapa rutiner som stödjer ledning och styrning av det strategiska patientsäkerhetsarbetet på alla nivåer.
- Att dokumentera hur det organisatoriska ansvaret för patientsäkerhetsarbetet är fördelat.

”För några år sedan hade vi stora bekymmer med en för hög andel trycksår hos våra patienter. Detta har skapat ett stort engagemang i organisationen; från medarbetare och chefer på alla nivåer och patienter. Vi började med landstingsgemensamma insatser såsom utbildning och upprättande av läns-gemensamma dokument. Detta har fått spridningseffekter och därmed bidragit till flertalet lokala förbättringsprojekt på länets tre sjukhus. En förändring av kulturen ses nu på avdelningsnivå dvs. trycksår är inte acceptabelt. Dessutom ses inte bara en ökad samverkan inom landstinget, utan även mellan landsting och omkringliggande kommuner”.

Lena Hagman, utvecklingsstrateg, landstinget i Kalmar län.

Det inte är personen/personerna på bilden som citeras.

Verktyg till stöd för patientsäkerhetsarbetet

Handböcker och vägledningar

- › Handbok för att mäta patientsäkerhetskulturen.
- › Att mäta patientsäkerhetskultur – Tipsguide från mätning till åtgärder.
- › Handbok för Riskanalys & Händelseanalys.
- › Handböcker för Markörbaserad journalgranskning.
- › SBAR för strukturerad kommunikation.
- › Patienter och personal utvecklar vården – En handbok i 4 steg för verksamhetsbasera verksamhetsutveckling.
- › Vägledning – Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.
- › Vägledning – Patientsäkerhet och arbetsmiljö.

Evidensbaserade kunskapsunderlag

- › Åtgärds paket som innehåller ett antal obligatoriska och evidensbaserade åtgärder; Infektioner vid centrala venösa infarter, Vårdrelaterade urinvägsinfektioner, Postoperativa sårinfektioner, Läkemedelsfel i vårdens övergångar, Läkemedelsrelaterade problem, Trycksår, Fall och fallskador, Undernäring och Munhälsa.

Verktyg för uppföljning och egenkontroll

- › Nationella databaser för uppföljning av Vårdrelaterade infektioner, Basala hygienrutiner och klädregler, Trycksår, Markörbaserad journalgranskning och Överbeläggningar.
- › Rutinkollen – Ett webbaserat verktyg för egenkontroll. Verktöget stödjer uppföljningen av hur väl verksamheten följer de obligatoriska evidensbaserade åtgärderna.
- › Infektionsverktyget.

Upplysningar om innehållet:

Eva Estling, eva.estling@skl.se, 08-452 78 09

Agneta Andersson, agneta.andersson@skl.se.

08-452 76 56

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2015

Bestnr: 5382

Foto omslag: Maskot bildbyrå

Foto inläga: Johnér bildbyrå, Rickard Liljero Eriksson,

Maskot bildbyrå

Layout: Kombinera

Tryck: LTAB, 2015

SKL har tillsammans med landsting och kommuner tagit fram ett nationellt ramverk för patientsäkerhetsarbete. Målet med det nationella ramverket är att det ska vara ett användbart och levande verktyg i arbetet på alla nivåer med att öka patientsäkerheten. Ramverket ska:

- › Visa helhet och sammanhang.
- › Tydliggöra vad som behövs för att öka patientsäkerheten.
- › Fungera som stöd vid prioritering av det fortsatta arbetet.

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se

Bestnr: 5382